

Irene
Solà

přeložil
Michal Brabec

Dal
jsem
ti oči,
a tys
je upřela
do temnot

Paseka

Dal jsem ti oči, a tys je upřela do temnot

Vyšlo také v tištěné verzi

**Pa
se
ka**

Irene Solà

Dal jsem ti oči, a tys je upřela do temnot – e-kniha
Copyright © Paseka, 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

Dal jsem ti oči,
a tys je upřela
do temnot

Irene
Solà

Dal jsem ti
oči, a tys je
upřela do
temnot

Přeložil Michal Brabec

Překlad tohoto díla byl podpořen Institutem Ramona Llulle

llll institut
ramon llull

ET VAIG DONAR ULLS I VAS MIRAR LES TENEBRES

Copyright © Irene Solà, 2023

Represented by Casanovas & Lynch Literary Agency S. L. U.

Translated from Catalan by Michal Brabec

Translation © Michal Brabec, 2026

ISBN v tištěné verzi 978-80-7637-583-3

ISBN e-knihy 978-80-7637-728-8 (1. zveřejnění, 2026) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7637-729-5 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7637-730-1 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)

Oscarovi

Nad ránem

gonosznak látszott, pedig csak öreg volt¹

ANNA T. SZABÓ

Tma byla fialová a neposedná, neprůhledná, karmínová a modrá zároveň, mihotavá, skvrnkatá, neproniknutelná, hustá, hluboká a přitom zářivá. Prostupovali ji červi, větve, záchvěvy, vnuknutí, šmouhy. Nerozeznatelné šmouhy, to byly bachraté stěny místnosti, strop, lůžko, noční stolek, komoda, dveře a okno. Temnota popraskávala. Mlela sebou, brumrlala. Pochrupávala. Chrapot zněl nosově, přiškrceně a zhruběle. Chrčel, pohlcoval a zalykal se. Chroptění vycházelo z lůžka, z pahrbku spícího v jeho středu. Vyluzovala ho obtloustlá stařena. Bernadeta. Měla zavřené oči, víčka bez řas jako ještěrka, otevřená ústa, mdlé, světle fialové rty a dlouhé, mastné vlasy, rozprostřené na polštáři. Byla ošklivá. Anebo aspoň si to myslela ta druhá žena, Margarida, která seděla vedle ní na proutěné židli, ruce sepnuté v klíně, a točila palci mlýnek.

Bernadeta na lůžku do sebe nedbale natáhla vzduch, křaplavý chrapot vypustila jen zpola a přestala dýchat. Venku se ozvalo soví zahoukání a po něm ticho. Margarida přestala točit palci. Natáhla krk, zadívala se na stařenu a na

1 „jevila se podlá, ale byla jen stará“

okamžik si pomyslela, že nadešel její čas. Že je s ní amen. Ale tmavou průrvou Bernadetiných úst vzápětí prošel výdech, pak nádech a rachot započal nanovo. Inu, Margarida se opět opřela zády do židle a dál točila palci. Byla to neduživá stařena, hlavou těkala ze strany na stranu a měla přísné oči, nepodajná ústa, pohublé tváře, vyzábělý krk a vytrčená ramena. A modlila se. Celou noc se modlila, chudák Margarida. Neboť Pánbůh káže modlit se a vyzývat k modlení. Ale protože Margarida k modlení vyzývat nemohla, neboť jazyk jejích příbuzných, těch, které jej měly, byl lán neschopný vydat cokoli dobrého, jenom se modlila. V naději, že pokud se bude modlit hodně, dříve nebo později ji Bůh vyslyší. A že ji mezi tolika hříchy a tolika hříšnicemi rozezná. Přivine ji do své otcovské náruče a řekne jí „dcerunko“. A že ji nikdy neměl nechat napospas, že je hodná a je svatá a že jí je odpuštěno. Odpuštěno za to, co udělala, i za to, co udělaly ty ostatní.

Nejdřív se modlila za ty, kteří tam nejsou. Za ty, kteří odešli a nevrátili se. Za Francesca, svého muže. Za jejich děti, Bartomeua, Esteveho a Lišáka. A za svého otce, Bernadího. Za Mamartího a za Martího Pajdu se nemodlila, protože s ní neměli co do činění. Potom za ženské z domu. Za svou matku Joanu, i když to byla ničemnice, a za svou sestru Blancu, i když to byla zvrhlice. Za svou neteř Àngelu, i když modlit se za ni byla ztráta času, a za svou praneteř Dolču, i když ta by si za-sloužila shnit v pekle, aby ji bylo slyšet, jak křičí pod kameny, za to, čím to byla dcera. Dokonce i za Elisabet se modlila, a to nebyla ani její příbuzná, ale každý otčenáš za Elisabet vydal za

tři. Orodovala i za Bernadetu. Ale na tuhle stařenu, spící jako nahnílé, ze stromu spadlé ovoce, na tu především dohlížela. Protože až Bernadeta zemře, Margarida u toho chtěla být. A chtěla to vidět. Chtěla vidět, jak jí jsou kvůli tomu, že se už tolikrát zapletla s ďáblem, božská milost a spása odepřeny.

Margarida smrt očekávala s nadšením. Tu vlastní. Svůj skon si představovala jako záblesk světla, záchvěv nebeské slávy, konečnou potěchu, zaplavující extází za zvuku louten a trubek andělských zástupů. Haleluja! Budiž pochváleny úmysly Všemohoucího! Chvála našemu Stvořiteli! Představovala si to tolikrát, že to bylo, jako by se to událo. Jak se před ní otevírá nebeská brána. Představovala si zpívající cheruby. Jejich růžolící, plná ústa, sametové tváře, oči zvlhlé radostí. Byli bosí a na sobě měli zlaté korunky a hedvábné tuniky zavázané šňůrkami, které byly rovněž zlaté. A uprostřed andělů byl Hospodin. Hospodin, tvář splývající s tou Francescovou, s dolíčkem na bradě, ruce hrubé a plné prstenů, jí bral obličej do dlaní, aby ji políbil, tak jako ji v den sňatku políbil její muž. „Vítej na věčné slávě,“ pravil. A právě když uprostřed blýskavého, ze samé radosti vycházejícího světla Margarida před sebou znovu rozeznávala Boží ústa, Boží oči, jako dvě lžičky, hleděl na ni tak zblízka, že viděl, čím vším si ta chudák ženská musela v životě projít, a kanuly mu slzy připomínající mléko.

Jenže běda! Dcerunky, to vám ale bylo procitnutí. Protože když Margarida zemřela, ruce sepnaté, nehty nejprve růžové, potom bílé, ústa otevřená a sněžné oči, které se již upínaly k věčné blaženosti, připravená tělem i duší, dýchavičná,

roztoužená a rozplývající se, nebylo ani cherubů, ani trubek, nedostavil se ani záblesk světla, záchvěv nebeské slávy, konečná potěcha, zaplavující extáze. Jenom hlouček špinavých, nevrlých žen. Šeredných a tuctových. Přesně takové to bylo. Tak smutné, jak to zní. Protože když Margaridino malé, tříčtvrteční srdce, znavené a zauzlované, řeklo dost!, obstoupily ji její příbuzné. A místo nebe a andělů a Božích rukou otírajících jí tváře ji obklopily její matka Joana, ta bezzubá klisna, její sestra Blanca, tu jedinou viděla aspoň trochu ráda, byť nijak zvlášť, její neteř Àngela, v jejíž tváři zůstal i po smrti výraz bachyně, a Elisabet, které by Margarida, kdyby bývala neměla tak ochablé a omráčené smysly, byla z hlavy vytrhala všechny vlasy. Ale ony už byly mrtvé! Všechny čtyři. Panenko Marie na nebesích, vždyť některé byly už řadu let po smrti. Ztracené duše! Margarida se zmítala, tak zděšená, že nebyla schopna slova. Ale co už, stejně by ji nikdo neslyšel, protože její příbuzné volaly, „Margarido, Margarido, MARGARIDO!“, zatímco ji nadzvedávaly v podpaží a smály se u toho, i její matka se na ni usmívala a dávala při tom na odiv díry po zubech, „Vítej, Margarido, vítej mezi námi!“, jako by jí pekelné brány otevíral sám ďábel. Chudák Margarida, ještě vlažná, oči jako pecičky, na ně pohlédla, byly tak hrůzostrašné, děsuplné!, dokonce ještě ošklivější, než jaké si je pamatovala, a pomyslela si, že se jí to jenom zdá, že to není možné, že nezemřela, že takhle přece ne, tohle přece není ono, v žádném případě, ne, ne, ne, prosím tě, Bože, prosím, pro lásku Boží, pro Pannu Marii a všechny svaté a všechny anděly.

Kdyby to bylo na Margaridě, tak až zemře Bernadeta, a to čekání nebude mít dlouhého trvání, žádnou slavnost by nedělaly. Všechno, na co její zahálčivé příbuzné poslední dobou pomýšlely a co říkaly, a prý jestli příbory a jestli kůzle a jestli sklenky s modrou stopkou a jestli prý smaženky, anebo sladkokyselou omáčku, všechno se to týkalo slavnosti, slavnosti a jenom a jenom té zpropadené slavnosti. Joana seděla v kuchyni, zašitá ve svém koutě, a rozkazovala jim, tady sem a taky tamhle, udělejte tohle a udělejte tamto, a ženské se potutelně potulovaly po domě. Kdyby to bylo na Margaridě, tak až ta stařena zemře, uspořádaly by jí střízlivé, střídme, uctivé a pokojné uvítání. Ne jako to její.

A jak plakala. Jak plakala, chudák Margarida, když se místo nanebevzetí a přijetí pastýřem duší dočkala toho, že ji ty nesnesitelné ženštiny, které se nípaly ve starých ranách toho domu, táhly po schodech dolů, to už ji tam rovnou mohly skutálet. Vzaly ji do kuchyně a usadily ji k prostřenému stolu, plnému talířů, sklenic a hrnců. A to pak otevřely ústa a popíjely a hodovaly a hulákaly a pleskaly rukama a připíjely si a slavily a napřimovaly se a vypínaly krk a zdvihaly ruce. Talíř s odporným pokrmem, který před Margaridu položily, se zalil jejími slzami. Jako polévkou. Ale ani jedna z jejich příbuzných nebyla té dobrotы, aby ji utěšila. Ani jedna. Ani její matka. Její vlastní matka, jež si ji vyrvala z útroh. Její matka, jak utržená z řetězu, to je jen samé vyřvávání a pití a vykládání vtipů a natřásání zadkem u stolu. Samé hulákání a randál, to byla Joana. Vylezla na svou lavici. Margarida na ni polekaně hleděla.

Ostatní hulákaly a rozněcovaly ji. Tancovala! Jako by neměla paměť, anebo ji chtěla zaplašit. Jako by se nepamatovala na to, co si pamatovat nechtěla. Jako by v té úděsné kuchyni, plné přízraků, na věcech minulých už nezáleželo. Ani na životech. Ani na dcerách a matkách.

Dům zapraskal, jako by mu louplo v kostech. Pak nastalo dlouhé ticho, které zvenku přerušila sova, a po něm následovalo ještě delší. Noc se na statku schoulila jako škodná a po stavení se procházely beznohé stíny. Každý kout zel vlastním černem, tíživým, jakoby dutým a hlubokým. Světlice, ve které spala Bernadeta, byla ponurá. Síň byla pošmourná. Schodiště se jevilo jako tuň. Předsíň zlověstně. Kuchyně jako vlčí chřtán. Bezedný. Stěny, krb, okno, stůl, židle, dřez, ty nebylo vidět. Jako by tam nebyly. Jako by kuchyně ani statek neexistovaly. Jenom černočerná tma. Joana sedávala na své lavici. Byla to velmi stará žena. Měla koňský obličej, jedno oko otevřenější než druhé, vlasy šedé a rozevláté jako hřívu, paže oplácané a břicho rozložené. Tohle bylo její místo. Na lavici u krbu, i když teď už se v něm nezapalovalo.

Joana se provdala za dědice Clavellovic statku, v poustevní kapli svatého Michala na stejnojmenném vrchu Montsenyského pohoří, před tolika lety, že už by se jich jeden ani nedopočítal. Obřad byl jednoduchý, strohý, před poledním, to aby se ženich s nevěstou stihli vrátit domů do setmění. Trmáceli se po hrbolatých stezkách a klikaticích se pěšinách všech odstínů zelené. Zdolali pohoří, průsmyky, strže, rokliny, potoky a hustě zarostlé, vlhké úžlabiny, prošli mezi buky

a osikami, břízami a ořešáky, duby, jilmy a planikami, které houstly a jako uchvacující objetí se zužovaly tak, až světlo na šaty novomanželů dopadalo jako pár ubohých drobáků. Joana a Bernadí se těmi odlehlými a spletitými horami plahočili celý den a zastavovali, jenom když cestou narazili na modlitebnu. Bernadí skláněl hlavu, přivíral oči a prosil Pánaboha, ať nedopustí, aby jim cestu zkřížili vlci a lapkové. Joana postávala vedle něj a spínala dlaně, ale nemodlila se. Dívala se na něj. Měli už sice po svatbě, ale znali se pouhopouhé tři dny a stěží si ho stačila vůbec prohlédnout. Pozorovala jeho fialové ruce plné mozolů, prsty měl jako klobásky, šíji chlupatou, nos jako tuřín, záda nezměrná, čelo zkrabatělé a hustá vousiska, která se jako ostružiní vypínala po tvářích až k obočí. Ale Bernadího modlitby vyšly naprázdno, neboť sotva Joana stihla dojít k závěru, že její manžel vypadá jako divočák, všechna zlovolná zvěř se po poledni rozezpívala. Až z toho tuhla krev v žilách. Každé zavytí pronikalo jako chladná dýka zády až k břichu; když člověk nedýchal, neprošpikovala ho, jen mu obrátila žaludek vzhůru nohama. A Bernadí, který ty šelmy už nějakou dobu tušil na blízku a jako na trní sledoval zeleň a modř mezi stromy a náhlé pohyby větví, zaklel a odplivl si. Kráčel vpředu, zatímco Joana ho zaraženě pozorovala, protože okopával balvany i stromy a při chůzi stácel levé chodidlo, jako by ani nebylo jeho, a šířán bolesti je vlácel po zemi. Od chvíle, kdy se zvířata dala do vytí, ještě neušli ani sto kroků, našlapovaných po špičkách, když se Bernadí se skřípěním zubů pod tím divokým stromovým vrhl na kolena

a z espadrilky vytáhl šedivé chodidlo s tlustými žlutými nehty, které si neklidně drbal a drbal a drbal. A tehdy si toho Joana všimla! Svatá Lucie! Panenko na nebi! Na Bernadího chlupatém, páchnoucím chodidle byly jen čtyři prsty. Jenom čtyři! Joaně se samou radostí málem rozskočilo srdce. A jen stěží v sobě dokázala potlačit nutkání pokleknout a ten pazneht zulíbat, úplně jako Máří Magdaléna. Jenže vtom Bernadí přišel k sobě. Na zarudlé rozdrásané chodidlo si nazul botu a oba manželé, pronásledováni večerem a skřeky zvířat, pokračovali v cestě. Než došli na Clavellovic statek, Bernadí suše procedil mezi rty, že je z pěti dětí, ale že ostatní sourozence rozsápala divá zvěř. Ty šelmy nejprve požíraly ovce. A když už žádná nezbyla, vtrhly do domu a všechny je, úplně celé, vyjma paže a kusu hlavy malé sestry, sežraly. A nejhřmotnějšího Bernadího, který se zmítal jako odsouzenec a křičel jako pomínutý, toho jediného vlci nesnědli. Připadalo jim to příliš pracné. Akorát ho nešikovným kousnutím do levého chodidla připravili o malíček. A místo malíčku měl na chodidle zářivě bílou vypouklou jizvu, která ho, když je slyšel výt, svědila jako čert.

Poté, co vlci čtyři z jejich dětí slupli jako kuřátka, Bernadího matka onemocněla. Celá opuchla. Napřed chodidla, promodralá. Potom kolena, načernalá. Pak břicho, jako ptáček vypadlý z hnízda. A zemřela. A když ji zvěř, jako by rozuměla tomu, co je hanobení a úhona, vyhrabala z hrobu a sežrala jí obličej a ruce, Bernadí s otcem, kteří zůstali sami, zvolali a dost, k čertu s tímhle vrškem! A započali válku. Odevzdali se

archanděli Michaelovi, svatému Blažejí Nebeskému, svatému Pavlovi, svaté Agátě a svatému Antonínovi, ochraňujte nás před zlem a ďáblem, vlky a psy a veškerou zlovolnou divou zvěří, a vydali se hledat doupata. Ta jsou vždycky orientována na jih a u vody. A odloudit mláďata, která do pětadvaceti dnů ještě sají. A nastražit smyčky a zrádné léčky. Kořist umísťovali na konec prkna vysunutého nad srázem. V rovině drželo pomocí kamene zakrytého větrovím. A když zvíře na prkno vylezlo a došlo si pro žrádlo, zřítilo se. Kobylími žíněmi spojovali hroty šípů po dvou. Navázali jich šest nebo sedm za sebou, zohýbali je, jeden tak a druhý opačným směrem, a když byly pěkně zahnuté, vpravovali je do kusu masa, většího než hroty, ale dost malého na to, aby se dal zhltnout najednou. Nechávali trochu návnady tady, trochu tamhle a vlci všechno žrali, ani to nekousali. Během trávení se pak hroty rozevěřely, vzpříčily se a rozpáraly jim vnitřnosti.

V letech, kdy se dařilo, lovili otec se synem vlky na území obce Dosrius po osmi. Ve Vilamajor po sedmi. V okolí Sant Hilari po půltuctech. V Espinelves a ve Viladrau chytali ty nejvypasenější vlčice, pod Špičatými vrchy zase ty nejpočetnější vrhy a v Sant Sadurní d'Osormort a v Sant Celoni a ve Vilanově de Sau a v Rupitu a Folgueroles jich zabíjeli tolik, že o tom ztráceli přehled. Jakmile je Bernadí s otcem vypátrali, dávali vědět smluveným obydlím, u nichž místní shromáždili lidi z okolí, a na znamení mistra vlkaře, Bernadího otce, křičeli a rámusili železy, přičemž se v rojnici stahovali a naháněli vlky na pěšiny, do jam a ke srázům. A tam je zabíjeli pomocí kamení,

kopí, praků, bodáků a vlčích šibenic, na nichž je zaživa stahovali z kůže anebo je nechávali rozsápat psy. Bernadiho otci se tyhle štvance líbily. Měl rád společnost, křik a smích mužů, hrůzu a skučení vlků před hordou lidí. Ale jednou, poblíž Sevy, se šelma zahnaná do úzkých na starce vrhla a zahryzla se mu do tváře takovým způsobem, že když tu bestii zabili, ještě měla tlamu pevně zaklesnutou do mužových úst. Jako by se líbali. Starcovi zůstala zohavená čelist a díry ve tvářích, tak tak že mohl polykat, ale to už brzy nebylo třeba. Protože ta vlčice měla vzteklinu. A nákaza, ta člověka připraví o chuť k jídlu i pití. Napřed si stěžoval na bolesti hlavy. Později se k tomu přidaly samovolné záškuby v obličeji a skrz díry ve tvářích mu byly vidět zuby. To už se svíjel. Potom nastávalo běsnění. Z nosu a úst mu vytékaly sliny. A otráveného Bernadiho napadlo, že jestli dostanou i jeho, že jestli na něj ty zrádné šelmy zaútočí zezadu a někde ve slují ho sežerou, tu bitvu vyhrají. Zkrátil otcovo utrpení a do nejbližší vsi, což byla Seva, si honem běžel najít ženu na vdávání.

Joana, celá zpotená a dýchavičná, jak se snažila vyrovnat ženichovu elánu a jeho dlouhým krokům, si pomyslela, že na takového čekala! Čekala na něho. To se ví, že na něho čekala! Neboť Joana prosila o muže všemi způsoby, jakými si jen lze muže vyprosit. A on pořád nikde. Prosila o něj Boha a Panenku Marii a svatého Antonína, ale ti jí nenaslouchali. Až se jí jednou stará Garreta, která s ní sloužila v Sevě a která jedla jenom chlebové polévky s mlékem, protože neměla žádné zuby, zeptala, „Pročpak pláčeš, děvenko?“ A Joana, ta

nechtěla být jako Garreta, si při pohledu na ni říkala, probůh, jako Garreta ne, prosím, sama a stará a bezzubá, ládovat se chlebovými polévkami s mlékem. Odpověděla jí, že pláče kvůli tomu, že má obličej jako kuň. Kobylí ksicht. A když to vyřkla, rozplakala se ještě víc, protože Pánbůh a Panenka Marie a svatý Antonín se k ní otočili zády a nechávali ji odrústat jako lociku a o mužského na ženění, který by ji chtěl, ne a ne zavazit. Ale Garreta ji ponoukala, „Když ti nenaslouchá jeden, proč se s prosbou neobrátit na druhého?“ Joana tenounkým hláskem odpověděla, že neví, jak se u toho druhého vyprošuje. Garreta se jí nabídla. Řekla, že jestli Joana chce, naučí ji to. Řekla, že jestli po něm žádá jedno jediné, bude lepší, aby tam zašla sama, hned zrána. Že musí zabít kocoura. Ani příliš malého, ani příliš velkého. Takového akorát. A zatlačit mu do každého oka fazoli, taky jednu do úst a další do zadnice. A že ho musí pohřbít a na hromádku musí nakreslit kříž a na ten kříž se musí vymočít. Tehdy se zjeví ďábel a bude po něm moct chtít to, čeho si tolik žádá.

Joana ho zahlédla, když natřásala hýžděmi, aby ze sebe setřepala kapky moči. Mezi stromy. Nejprve oči. Protože pableskovaly. Potom šmouhu, to byl tlustý zadek a hrb a záda. A pak býka. Protože to byl býk. Ohromný. Celý černý jako ta nejčernější věc na světě. Černé byly rohy, černé byly oční bulvy, černé řasy, černé uši, černé nozdry plné hlenů, zkrabatělé čelo, žilnatý krk, nohy, kopyta, břicho, hřbet, ohanbí, všechno černé. Tak temně černé, že noc se jevila jasná. A přicházel blíž. Srst se mu leskla, jako by to byla vodní hladina. Od huby

mu šla pára a zapáchal, jako by ta voda byla špinavá a stojatá. Linul se z něj silný, štiplavý puch. Joana spustila suknice a napřímila se. Nejlíbeznějším a nejjádumčivějším hlasem, jaký si jen děvče může představit, se jí ten rohatý zeptal, „Čeho si žádáš, děvenko?“ Joana odpověděla, jako když zapěje ptáček, „Chci pořádného mužského, se vším všudy,“ pravila, „takového, který bude dědicem a bude mít i trochu půdy a aspoň malou střechu nad hlavou.“ Ďábel úmluvu přijal. Joaninu duši výměnou za vdavky. Potom odešel, za slabounkého svitu měsíce se vydal hledat nějakou krávu. Nazítří si o Joanu přišel říct Bernadí Clavell.

Bernadí upřednostňoval důvtip před hrubou silou. Ticho. Samotu. Když mu zemřel otec, lovil divou zvěř, líčil pasti a oka, která měla ramena s hřeby a ostny a uměla náhle secvaknout. Máčel je v močůvce, aby ty prohnané šelmy necítily pach železa ani člověka. Inu, chodil po zvířecích stopách a hledal hroudy trusu. Těch byly hory plné. Po kunách, které nevybíravě kálely na cestě; samičí výkaly tenounké, samčí tlusté. Po ženetkách, které se chodily vyprazdňovat na skaliska; ty trus kupily vždycky na stejné místo. Po jezevcích, hloubících si latriny. Po liškách, které kálí, kde se jim zlíbí. Když nějakou takovouhle drobnou škodnou chytil, taky ji zabíjel. Ohleduplně. Přišlápl zvířeti krk, zatlačil na žebra a udusil je. Ženetky a kuny se nechávaly lapit jakoby nic a umíraly rychle. S jezevci a liškami musel mít větší trpělivost, nějakou dobu posečkat, než se zadusili. Jakmile byli po smrti, skrz tlamu, bez jakéhokoli nařiznutí, z nich vytahoval kosti,

maso a vnitřnosti. Napěchoval je válečkou, až byla kůže vypnutá a neměla žádný fald, a když pak sešel z hor, prodával je po vesnicích.

Vlky nebylo třeba zabíjet s citem. Káleli všude kolem. Doprostřed. Jako by dělali značky. Na rozcestích, na skaliscích. Aby to člověk viděl. Aby je poznal. Byli tak proradní, že věděli, kam se komu zakousnout; ovcím do krku, prasatům do břicha, kravám do vemena, tím se shýbnou, do koní a oslů kamkoli, protože zadníma nohama kopou, a nejlépe jít po hříbatech. Dětem do hlavičky. A jestliže našli nějaké zvíře, které právě vrhlo, věděli, že musí jít po plodovém koláči a pupeční šňůře, aby mu způsobili vnitřní poranění. Když pak po zabítí svých obětí káleli, byl jejich trus měkký, tekutý a tmavý, neboť ze všeho nejdříve sežrali krev a vnitřnosti, které jejich výkaly barvily dočerna, a když okusovali kostru, jejich výkaly byly bílé, zakroucené a suché. S démony těchhle hor neměl Bernadí slitování.

Za vlka nebo vlčici dostával pět měďáků. Za mládě dalších pět navrch. A po vyplacení mu vystavili potvrzení s razítkem, aby se s dobrou potázal a mohl chodit po vsích vybírat. „Tady máte zrádce, který vám plnil dvůr. Tohle je ten neřád, který vám tolik škodil a rdousil dobytek. Dejte, chcete-li.“ Lidé ho podarovávali sušeným ovocem a koláči a on se na Clavellovic statek vracíval s rukama posetýma řeznými ranami, jedním měšcem měďáků a dalším plným pochutin. Hladový usedával ke stolu, jako by celou dobu, kdy byl pryč, ani nejedl, a hltal jídlo podstrojované Joanou a pochvalně

si u toho pochrochtával, obličej měl téměř v talíři a pohled zamžený oparem stoupajícím z polévky. Šťáva z *escudelly* mu stékala po vousech a prstech a loktech, a když polévku dojedl, jako pokropený živou vodou svou ženu mastnýma rukama objímal. A Joana pod tím lidským špalkem odhalovala muchomůrku červenou, jakou svět neviděl. Větší už by se jí do ruky nevešla. A opatrně ji hýčkala, aby jí nepolámala máslový krček. Bernadí byl sice ošklivý jako vepř, o tom Joana věděla své, ale ta jeho muchomůrka! Marjápanno, to vám byl kousek. Sametově hebký a tvrdý a pěkný, že to ani nelze vypovědět. Červený a bílý a zářivě narůžovělý. Jako by se všechna jemnost, všechna krása, všechna radost schovaly tam dole, do tvaru klobouku, prstence, výtrusů a nohy, zanořené jako kořen v tmavé půdě. Muchomůřečko, kdopak tě zasadil? Panna Marie svými prsty a až sem mě donesla!

Podruhé se ďábel ukázal v podobě člověka. Za jedné pošmourné noci se vydal na statek zúčtovat. Ale Joaně se v tom domě zalíbilo natolik, jako šnekovi v ulitě, jako duši v těle, že to bylo, jako by na něj hleděla zpod krunýře, zpoza hradby. Byl to ošklivý muž, pobledlý, plešatý, s bílou tváří a velkými ústy. A zapáchal zrovna tak jako býk, ale tentokrát v tom puchu Joana zavětrila taky stopy pachu po koze, po zadnici, po ohni. Nepozvala ho dál. Ďábel pozdravil jemným, strojeným hlasem, „Dobrý večer vinšuju, dobrá dívka.“ Ona ho nijak uctivě nevíkala. A vpálila mu, „Bernadí není pořádný kus mužského.“ Ale zdálo se, že ten ničema tomu nerozumí, a Joana mu to musela vysvětlit, „Chtěla jsem pořádného

mužského, se všim všudy, který bude dědicem a bude mít i trochu půdy a aspoň malou střechu nad hlavou, ale Bernadí není mužský se všim všudy.“ Kníže pekel na ni nevěřicně hleděl. Joana dodala, „Na levém chodidle mu chybí malíček.“ Nato se ozvalo zaburácení a strašlivé prásknutí a čtyři dny lilo jako z konve. Následkem povodní se zřítily mosty v Sau, Querósu, Sallentu a Susquedě.

V přesvědčení, že na něj vyžrála, si už pak Joana na ďábla víckrát nevzpomněla, dokud se jí nenarodila první dcera. Margarida. Byla takové hubeňounké děťátko, s přísným, káravým pohledem a promodralým hrudníčkem, zběsile neklidným. Joana jí dala ucho na žebra a rozechvěla se. Ono to totiž nebylo vidět, ale při poslechu to bylo znát: děťátko mělo něco se srdíčkem. Kousek mu chyběl. Což neznamenovalo, že by ta holčička měla špatné srdce. To ne. Ani neduživé. Kdepak. Její srdce bylo zkrátka malé, tvrdé, šlachovité. Těžko požitelné. Vzteklé. Zaječí. Po Margaridě přivedla Joana na svět Blancu, ta se zase narodila bez jazyka. S ústy jako prázdné hnízdo. A v Joaně znovu zahlodala pochybnost, ale nespojila si to dohromady. Pak přišla Esperança. Její malá Esperança, chudinka, ta se narodila bez jater a umřela žlutá jako kuřátko. To snad ne, to přece nemůže být pravda, a ten uzlíček, úplně samotný, za noci a potají, putoval do studené, tmavé jámy vyhloubené u zdi kaple svatého Michala, aby byl blíž Bohu. Ale Joana tomu stále nechtěla uvěřit. A pak se jí narodil dědic. Pojmenovali by ho Bernadí, po otci, to by se však nesměl narodit bez otvoru mezi pŭlkami a zemřít

napěchovaný jako jitrnice. Celý tvrdý a fialový. A zatímco Bernadí odnášel ke svatomichalské kapli druhý uzlíček, Joaně se rozsvítilo. Všecičko jí to došlo. Pochopila, že všechno má svou cenu. A že to vždycky vyjde draho, tuze draho. A že po úmluvě, kterou s ďáblem uzavřela a kvůli chybějícímu malíčku na manželově chodidle rozvázala, má všem jejím potomkům něco chybět. Podívala se na dům, na muže, na přísnou dceru i na tu němou a pomyslela si, že je to mnohem víc, než co kdy měla Garreta. A s pomocí vrby, břechťanu, kořenů ořešáku, poleje a konopí učinila rození nedomrlčat přítrž.

Z Bernadety vycházelo hluboké a chrčivé chrápání, jehož jednotlivé ozvy se osamoceně rozléhaly. Stěny mu odolávaly a vzápětí je pohlcovaly. Čas od času se jeho pravidelnost rozkolísala, protože stařena se na lůžku převalovala, povzdychávala a občas přitom zamlaskala. Holá víčka se jí chvěla. Margarida seděla vedle ní a modlila se čím dál zavi-
leji, neboť ďábel a jeho vyslanci se činili právě v nejčernějším nitru noci, v té temné hodině těsně před rozbřeskem. Právě nad ránem, zahaleným do lsti, se tehdy o její matku pokoušel ďábel. A stejně tak bylo nad ránem, plným jedu, když se tehdy Joana Margaridě vyznala ze svého neodpuštělného hříchu. Ječela, „Bernadí! Co ti to provedli!? Bernadí, ty moje muchomůrko!“, a Margarida, tehdy ještě bezelstná, naivní dívka, ji utěšovala. Joana vypadala jako zkroušená madona, tváře zalité slzami a hlavu skleslou, jako by se krk věčným držením její tíhy unavil. Už tři dny ani trochu nespala, neboť Margaridin otec se nevrátil a už se nevrátí, a Joana ještě

ani oka nezamhouřila a už si je představovala, ty proradné vlky, jak ho cupují na kusy, „Bernadí!“ Ti ničemové mu rvali podbradek jako bochník chleba, který si porcovali mezi sebe, „Bernadí!“ A rozbahněné úžlabiny, jak ho pohlcují a plní mu ucho blátem a špinavou vodou, jako by ho nadávaly, „Bernadí! Bernadí!“ Margarida dělala, „Šššš, matko, šššš!“ a Joana ho volala, „Muchomůrko moje, ty moje muchomůrko!“, vykřikovala, „Vím, že je mrtvý, vím to, je mrtvý, protože jsem náhle zestárla!“, a vzápětí se nořila do vzpomínek, jako by to byl les. Ale do toho zrádného lesního porostu se nehroužila sama. Kdepak. Vzala Margaridu za ruku a zatáhla tu nebohou dívku mezi stromy. Vedla ji stejnými cestičkami, po kterých se ubírala s Bernadím, když měli po svatbě. Margarida ji bezelstně poslouchala a občas ji konejšila opakovaným „šššš, matko, ššššš“. Avšak lesík, který je obklopoval, se rázem změnil. Zhoustl a působil neblaze, nevěstil nic dobrého a Margarida se chtěla vrátit domů. Nechtěla jít dál po téhle cestě. Nechtěla dojít na mýtinu, na kterou Joana mířila. Sama matka ji do toho tlačila. Popadla ji tak, že do ní až zatnula nehty. A uprostřed tmy Margarida zahlédla zezadu bílou zadnici, a jak někdo močí. Vyjekla, když spatřila, že patří Joaně. Pak se objevil černý býk a přistoupil k její matce. Ta jí špitla do ucha, „Dábel!“, ale Margarida kroutila hlavou, že ne, jako čerstvě oškubané kuře. Neposlouchala ji. Ne. Neslyšela ji. Rukama si zakrývala uši, LA-LA-LA. Ale Joana, jejíž oči byly prázdné jako skořápky od ořechu a zuby špičaté a prořídle, jí je odtrhla. Margarida žádala Joanu o jediné, snažně ji prosila, ať zmlkne.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Dal jsem ti oči, a tys je upřela do temnot.

Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.